

Sporočilo za javnost, 10. december 2009

OD BESED K DEJANJEM

Jutri, 11. decembra, bo Mednarodni dan gora. Letos je Organizacija združenih narodov za nosilno temo izbrala »Upravljanje tveganja v gorskih območjih zaradi naravnih nesreč.« CIPRA Slovenija in Mountain Wilderness Slovenije pozivata slovensko javnost, naj se zave, da živimo pod gorami in da nam gore izboljšujejo kakovost življenja s pitno vodo, čistim zrakom, območji miru in temnega neba.

Organizaciji opozarjata, da je sneg sicer prekril dolino Sedmerih jezer, da pa problem onesnaževanja voda v osrednjem območju Triglavskega narodnega parku ostaja, za kar je odgovorno Planinsko društvo Ljubljana – Matica.

Gore so izjemen naraven ekosistem, gospodarski vir in življenjski prostor rastlin, živali in ljudi. Podoba gora kot kraljestva neomejene svobode je s trajnostnim razvojem in vzpostavljeno odgovornostjo posameznika presežen mit. Čeprav so bila gorska območja v preteklosti prva deležna zakonske zaščite (narodni parki), to za njihov nadaljnji obstoj ne zadošča več. Prav zdaj je v obravnavi Vlade RS nov Zakon o Triglavskem narodnem parku. V pripravi je predpis o Regijskem parku Kamniško-Savinjske Alpe. Gre za izredno odgovorne odločitve o prihodnosti naših gora, ljudi, ki živijo v gorskih dolinah in tudi vseh, ki smo odvisni od zdravih, celovitih in neokrnjenih gorskih ekosistemov.

Tema mednarodnega dne

Letos je Organizacija združenih narodov za nosilno temo izbrala »Upravljanje tveganja v gorskih območjih zaradi naravnih nesreč.« Zaradi intenzivnih naravnih procesov so v gorskem svetu možne številne naravne nesreče: potresi, zemeljski plazovi, usadi, podori, snežni plazovi, poplave, obilno sneženje, suša, žled, veter ter erozija. Med civilizacijskimi nesrečami izstopajo gozdni požari, ki so k sreči redki, ter nesreče, povezane z dejavnostmi ljudi v gorah (gorske nesreče). Gorska območja so tudi tista, ki so ob polarnih območjih najbolj občutila podnebne spremembe – če naj bi se povprečna temperatura v naslednjih letih dvignila za 2° C, se bo ta v gorskih območjih dvignila za več kot 4° C. Podnebne spremembe se v gorah že dogajajo, z njimi se že srečujemo. Paša na Veliki planini se že nekaj let ne začne več na tradicionalni dan začetka paše – na god Janeza Krstnika (24. junija), ampak že v začetku junija. Naravna omejitev za začetek paše je začetek rasti trave, ki sovpada s temperaturnim pragom 5° C. Ta je dosežen že v prvi polovici maja.

Svetovne gore

Od gorskih območij je odvisna polovica človeštva, saj v njih živi približno 10 % svetovnega prebivalstva, okrog 40 % pa jih živi v nižje ležečih porečjih. Prebivalstvo gorskih pokrajin je večinoma revno, slabo izobraženo, živi v slabih higienskih razmerah ob pomanjkljivi zdravstveni oskrbi, preživlja se s samooskrbnim poljedelstvom in gozdom. Zaradi velikih prebivalstvenih in gospodarskih pritiskov prihaja na velikih površinah, od Andov do Himalaje ter od Urala do Jezerskega višavja, do zaskrbljujočih sprememb gorskih pokrajin in njihovih sestavin. Uničevanje gozda, prekomerna paša in erozija, ki jo sproža obdelovanje za poljedelstvo manj primernih površin, zemeljski plazovi, globalno onesnaževanje (na primer onesnaževanje zraka iz več sto kilometrov oddaljenih industrijskih območij) ter nagle izgube habitatov in genske raznovrstnosti so degradacijski procesi, ki ogrožajo nosilno sposobnost gorskih območij. Čeprav so bila gorska območja v preteklosti prva deležna zakonskih zaščit (narodni parki), pa to za njihov nadaljnji obstoj ne zadošča več.

Gore v Sloveniji

Alpski svet, ki ga v Sloveniji členimo na alpska visokogorja, alpska hribovja in alpske ravnine, obsega 42 % površine Slovenije (8541 km²). Nad 500 m leži 35 % slovenskega površja (na Zemlji je takšnega 48 % površja), nad 1000 m pa 11 % površin (na Zemlji je takšnega 27 % površja, 11 % nad 2000 m, 5 % nad 3000 m, 2 % nad 4000 m). Na tem območju živi v 2218 naseljih (37 % vseh naselij v Sloveniji) kar 924.174 prebivalcev (47 % vsega prebivalstva Slovenije). Zelo visok je delež gozda – 64,8 %. Povprečna nadmorska višina Slovenije je 557 m (svetovno povprečje je 870 m), največji razpon nadmorske višine med Triglavom (2864 m) in podvodnim Triglavom (najnižja točka slovenskega morja je –37 m) pa je 2901 m. Slabih 90 % površja Slovenije je nižjih od 1000 m, le 0,4 % pa ga sega prek 2000 m. Po podatkih Planinske zveze Slovenije vzdržuje planinska organizacija 1442 planinskih poti v skupni dolžini okrog 7000 km (za primerjavo: v Sloveniji imamo 6332 km avtocest, hitrih, glavnih in regionalnih cest).

Pomen gornišтва

Pomen gornišтва v slovenskem prostoru opredeljujejo tej dejavnosti izjemno naklonjena pokrajina, delež prebivalstva, ki se z njim ukvarja, množičnost članstva, razvejenost planinske organizacije in razpoložljivost. Slednje vključuje hojo kot osnovno človekovo gibanje, starostno neomejenost (od otroštva do starosti), raznovrstnost (od sprehodov do vrhunskega alpinizma) in ne nazadnje cenovna sprejemljivost. Po ocenah obišče slovenske gore letno več kot milijon obiskovalcev, v Poročilu o stanju okolja v Sloveniji 2002 najdemo podatek, da planinske postojanke obišče nad 1,5 milijona slovencev letno. Turizem in rekreacija s svojim nepremišljenim razvojem marsikje po svetu ogrožata prav tiste danosti, ki jima omogočajo obstoj. Skrb za označevanje, nadelavo in stalno vzdrževanje planinskih poti je zato ena najpomembnejših nalog planinske organizacije. Še zlasti, ker vsi obiskovalci gora niso ustrezno usposobljeni in opremljeni.

Rešimo problem, ne rešujmo sprenevedanja

V uvodu k 2. Poročilu o Alaph (Planinska zveza Slovenije 2002) predsednik Planinske zveze Slovenije Franc Ekar piše, da imamo »... 200 visokogorskih in srednje gorskih planinskih koč, bivakov in zavetišč ...« in »... z nameščanjem in gradnjo čistilnih naprav po EU normativih ob planinskih objektih smo uspešno začeli in si bomo prizadevali v najkrajšem možnem času s čistilno napravo opremiti vse planinske postojanke v slovenskih gorah ...«. Sedem let stara obljuba ostaja na papirju.

Letos poleti je Stane Klemenc opozoril na problem onesnaženosti Dvojnega jezera v Dolini sedmerih jezer v osrčju Triglavskega narodnega parka. Pol leta po opozorilu in pozivu k ukrepanju ni še nobenega otipljivega rezultata.

CIPRA Slovenija in Mountain Wilderness Slovenije zato pozivata PD Ljubljana – Matica, naj javnosti za svoje tri planinske kočje (Triglavski dom na Kredarici, 2515 m; Koča pri Triglavskih jezerih, 1685 m in Dom na Komni, 1520 m) posreduje:

- pisno dokazilo o praznjenju greznic (računi izvajalca),
- pisno dokazilo o pranju rjuh (računi izvajalca – pralnice v dolini),
- pisno dokazilo o uporabi razgradljivih čistilnih sredstev (računi za čistila in deklaracije proizvajalca).
- število nočitev v zadnjih desetih letih,
- kapaciteto zbiralnikov vode in oceno porabe vode na dan ob višku obiskovalcev in v celotni sezoni,
- načrt čiščenja in vzdrževanja vodooskrbnega sistema in
- uporabno dovoljenje za svoje planinske kočje.

Ob odgovoru Ministrstva za okolje in prostor (MOP) na poslansko vprašanje Cvete Zalokar Oražem (12. 8. 2009) sprašujemo PD Ljubljana – Matica, zakaj se ni prijavila na razpis MOP za čistilno napravo?

*****

Dodatne informacije: CIPRA Slovenija, Matej Ogrin, matej.ogrin@siol.net, 041 612 604

Več o mednarodnem dnevu gora: http://www.fao.org/mnts/intl_mountain_day_en.asp